

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 7 март 2023 г.
(OR. en)

7089/23

EDUC 83
ENV 200
CLIMA 109
SOC 159
JEUN 45
EMPL 114

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
Относно:	Заклучения на Съвета относно уменията и компетентностите за екологичния преход

Приложено се изпращат на делегациите посочените по-горе заключения на Съвета, които бяха одобрени от Съвета (образование, младеж, култура и спорт) на заседанието му от 7 март 2023 г.

Заклучения на Съвета относно уменията и компетентностите за екологичния преход
СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

ПРИПОМНЯ политическия контекст във връзка с уменията и компетентностите за екологичния преход, изложен в приложението към настоящите заключения.

ПОДЧЕРТАВА заключенията на Европейския съвет от 9 февруари 2023 г.¹, в които се призовава да се предприемат по-смели и по-амбициозни действия за допълнително развиване на уменията, необходими за екологичния и цифровия преход, чрез обучение, образование, повишаване на квалификацията и преквалификация в отговор на предизвикателствата, произтичащи от недостига на работна ръка и трансформирането на работни места, включително в контекста на демографските предизвикателства.

ПРИВЕТСТВА предложената инициатива за Европейска година на уменията (2023 г.) и ИЗТЪКВА необходимостта от съвместни усилия за преквалификация и повишаване на квалификацията за екологичния преход по социално справедлив, приобщаващ и честен начин и за повишаване на конкурентоспособността на европейските дружества и устойчивостта на европейското общество.

ОТЧИТА, че:

1. Глобалните предизвикателства в областта на околната среда, климата и биологичното разнообразие изискват спешни действия в световен план. Екологичният преход и преминаването към устойчивост, включително преходът към неутрална по отношение на климата икономика, пораждат необходимост от коренна трансформация на нашето общество в широк кръг от сектори. Европа трябва да служи за пример, като изпълнява успешно амбициозни цели в областта на околната среда, климата и биологичното разнообразие, укрепва растежа, конкурентоспособността и създаването на качествени работни места и същевременно опазва околната среда и гарантира справедлив преход към кръгова икономика с по-ефективно използване на ресурсите.

¹ Заклучения на Европейския съвет, приети на извънредното заседание от 9 февруари 2023 г. (EUCO 1/23).

2. За да запази конкурентното си предимство в технологиите за екологичния преход и за устойчивото развитие, Европейският съюз трябва значително да засили широкомащабното разработване, внедряване и демонстрация на нови технологии в различните сектори и в целия единен пазар, като изгражда нови иновативни вериги за създаване на стойност. Ще бъдат създадени нови „зелени“ работни места, като същевременно някои работни места ще бъдат заменени, а концепцията за други ще бъде преформулирана, което изисква променен набор от умения.
3. От ключово значение е да се надгражда върху ангажираността и осведомеността за екологичния преход и устойчивото развитие в обществото като цяло. Основен елемент при улесняването на екологичния преход и устойчивото развитие е придобиването на ключови компетентности в перспективата на ученето през целия живот, включително от ранна възраст, което следва да се вземе предвид в рамките на всички равнища и видове образование, обучение и учебни пътеки. Важно е да се възприеме цялостен институционален подход към устойчивостта, който да включва всички области на дейност. Въз основа на Препоръката на Съвета от 16 юни 2022 г. относно ученето, насочено към екологичния преход и устойчивото развитие², спешно са необходими усилия, подкрепящи системите за образование и обучение при предприемането на действия за развиване на умения и компетентности в полза на екологичния преход.
4. Уменията, компетентностите и наборите от умения, необходими за екологичния преход, са разнообразни по своя характер и продължават да се появяват и дефинират. GreenComp³, Европейската рамка за компетентностите в областта на устойчивостта, описва компетентностите в областта на устойчивостта като обхващащи знанията, уменията и нагласите, от които се нуждаят учещите от всички възрасти, за да живеят, работят и действат по устойчив начин. „Зелените“ умения се отнасят до професионалните умения, необходими на всички сектори и на всички равнища на пазара на труда за целите на екологичния преход, включително създаването на нови „зелени“ работни места. Те се отнасят и до трансверсалните умения, необходими за създаването на условия за критично мислене, системно мислене, решаване на проблеми и иновации.

² ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 1.

³ Европейска комисия, Съвместен изследователски център, *GreenComp, Европейската рамка за компетентностите в областта на устойчивостта*, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г.

5. Екологичният преход може да бъде успешен само ако ЕС разполага с квалифицирана работна сила за него. Както е посочено в съобщението на Комисията, озаглавено „Промислен план на Зеления пакт за ерата на нулеви нетни емисии“⁴, недостигът на работна ръка, както е видно от процента на незаетите работни места, между 2015 г. и 2021 г. се е удвоил в секторите, считани за ключови за екологичния преход, а търсенето на технически умения във връзка с екологичния преход нараства. За осъществяването на прехода към модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика спешно ще са необходими „зелени“ умения, повишаване на квалификацията и преквалификация на работната сила. Политиките за първоначално и продължаващо, формално и неформално образование и обучение и инвестициите, насочени към умения и компетентности за екологичния преход, са ключът към бъдещата устойчивост и просперитет на Европа.
6. Първоначалното и продължаващото професионално образование и обучение (ПОО), висшето образование и ученето за възрастни играят ключова роля за посрещане на необходимостта от противодействие и адаптиране към изменението на климата, спиране и обръщане на процеса на загуба на биологично разнообразие и превръщане на екологичния преход в реалност, като предоставят на младите хора и възрастните уменията и компетентностите, които са им необходими, за да преуспяват в условията на развиващ се пазар на труда и общество, и като спомагат за разработването на екологосъобразни решения чрез технологични и социални иновации. Посредством транснационално сътрудничество, например чрез алиансите на европейски университети и центровете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение, първоначалното и продължаващото ПОО и висшето образование могат да засилят своя принос към екологичния преход и устойчивото развитие.
7. Отговаряйки на нуждите на различните видове учещи и на пазара на труда, системите за ПОО и висше образование могат да стимулират пригодността за заетост, социалното приобщаване, социалното сближаване и равенството между половете, да улеснят преквалификацията и повишаването на квалификацията, включително чрез гъвкави и динамични възможности за учене през целия живот, както и да допринесат за увеличаване на броя на квалифицираните работници. В този контекст и в зависимост от националните обстоятелства ученето за възрастни може също така да спомогне за увеличаване на участието на възрастните в обучение през целия професионален живот, в съответствие с нуждите от повишаване на квалификацията и преквалификация за екологичния преход.

⁴ COM(2023) 62 final.

ИЗРАЗЯВА СЪГЛАСИЕ, ЧЕ:

1. Адаптирането на първоначалното и продължаващото ПОО, висшето образование и ученето за възрастни в подкрепа на екологичния преход изисква картографиране на настоящите и бъдещите нужди от умения, включително установяване на нови длъжностни профили и набори от умения, професионални нужди и пропуски в уменията. Сътрудничеството между доставчиците на образование и обучение (както публични, така и частни), публичните органи, научноизследователските организации, службите по заетостта, социалните партньори, дружествата и други заинтересовани страни, както на национално, така и на регионално равнище, е от съществено значение за установяването на тези нововъзникващи потребности от умения на пазара на труда. Освен това последващото наблюдение на прехода на учещите към пазара на труда, например чрез проследяване на дипломираните лица, може да помогне за предоставянето на информация например относно съответствието между търсенето и предлагането на работа и адекватността на придобитите умения и компетентности.
2. Инструментите за проучване на уменията могат допълнително да спомогнат за установяването на настоящите и бъдещите нужди от умения. В този контекст таксономията на уменията за екологичния преход, съдържащи се в Европейската класификация на уменията, компетентностите, квалификациите и професиите (ESCO)⁵, може да допринесе за общо разбиране за уменията, необходими за осъществяването на успешен екологичен преход на пазара на труда, и например да улесни мобилността на учещите и работниците в рамките на ЕС. Освен това тези инструменти могат да помогнат на държавите членки и на доставчиците на образование и обучение да определят екологичните елементи, които могат да бъдат част от квалификациите и възможностите за учене, предлагани от първоначалното и продължаващото ПОО или висшето образование, както и от ученето за възрастни.
3. Предвид промените в длъжностните профили и появата на нови професии в резултат на екологичния преход е наложително да се осигури актуално и подходящо съдържание на първоначалното и продължаващото ПОО, висшето образование и ученето за възрастни. Когато е целесъобразно и в пълно съответствие с институционалната автономност и академичната свобода, ПОО и висшето образование следва да бъдат съответно преразгледани предвид създаването на нови квалификации или включването на „зелени“ умения в съществуващите квалификации.

⁵ ESCO (Европейска класификация на уменията, компетентностите, квалификациите и професиите) е европейска многоезична класификация на уменията, компетентностите и професиите.

4. Предоставянето на образование и обучение следва да съответства на нуждите на лицата, които започват първоначално образование и обучение, както и на лицата, които трябва да актуализират своите умения и компетентности в отговор на изискванията на настоящата си работа или да направят преход към нови работни места и разрастващи се сектори. Поради това е необходимо държавите членки, както и доставчиците на ПОО и висшите училища да потърсят иновативни и гъвкави начини за предоставяне на възможности за учене за „зелени“ умения, включително в областта на науката, технологията, инженерството, изкуството и математиката (STEAM), когато е възможно чрез разработване на малки и съобразени с нуждите учебни модули, които могат да доведат, наред с другото, до получаването на микроудостоверения. Наред с това е необходимо да се развива и ученето за възрастни в рамките на средното и висшето образование чрез, наред с другото, гъвкави учебни пътеки, позволяващи актуализиране, разширяване и задълбочаване на компетентностите. Следва да се обърне внимание и на валидирането и признаването на предишни постижения по отношение на работата и придобитите умения, както и, в зависимост от националния контекст, на сертифицирането или акредитирането на съответните умения и компетентности. Въпреки че ученето в процеса на работа, включително стажовете и чиракуването, допринася за преходите на пазара на труда, намирането на подходящи работни места може да се окаже трудно в бързо развиващите се отрасли, както и в дружествата, които трябва да се адаптират към нови обстоятелства. Поради това са необходими алтернативни начини за предоставяне на възможности за учене в работна среда, за да се помогне на учещите да придобият нови „зелени“ умения.

5. Учителите и обучителите в първоначалното и продължаващото ПОО, висшето образование и ученето за възрастни играят решаваща роля за екологичния преход, като предоставят на учещите актуални професионални, технически и други умения и компетентности, необходими както в нововъзникващите „зелени“ отрасли, така и за да се отговори на променящите се изисквания в съществуващите отрасли. Поради това е от съществено значение да се доразвиват и актуализират знанията, уменията и компетентностите на учителите, обучителите и персонала чрез подкрепа за възможностите за продължаващо професионално развитие, положително оценяване на участието в образователни дейности, насочени към умения и компетентности за екологичния преход в професионалното развитие, и насърчаване на сътрудничеството и партньорското обучение между доставчиците на ПОО, висшите учебни заведения, научноизследователските организации, дружествата и други заинтересовани страни. Освен това лидерството в рамките на организациите за образование и обучение е от решаващо значение за укрепването и подкрепата в тази посока.
6. Необходими са целенасочени мерки, за да се привлекат млади хора и възрастни, независимо от техния пол и социално-икономически произход, включително от селски и отдалечени райони, като например най-отдалечените региони на ЕС, да участват във възможности за учене за „зелени“ умения. Това включва, когато е целесъобразно и в пълно съответствие с институционалната автономност и академичната свобода, премахване на съществуващите пречки и бариери пред всички видове учене, като например въпроси, свързани с мобилността, достъпността, неравнопоставеността и стереотипите, свързани с половете, насоките, информационните дейности, финансовата подкрепа за лица, услугите за подкрепа на учещите и признаването на предишно учене. Участието както на жените, така и на мъжете следва да бъде насърчавано и подкрепяно в еднаква степен чрез ефективни системи за професионално ориентиране през целия живот, подсилени от първоначално образование и по-нататъшно обучение на консултантите по професионално ориентиране и на други специалисти в тази област.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, при надлежно зачитане на институционалната автономност и академичната свобода и в съответствие с националните обстоятелства, да вземат предвид посочените по-горе въпроси при извършването на следните дейности:

1. продължаване на развиването на ключови компетентности и компетентности в областта на устойчивостта в перспективата на ученето през целия живот, включително от ранна възраст, на всички равнища и във всички видове образование, обучение и учебни пътеки⁶;
2. разработване на системи за първоначално и продължаващо ПОО и висше образование и образователни предложения за екологичния преход, както и обучение за възрастни, например чрез микроудостоверения;
3. ангажиране на доставчиците на образование и обучение, научноизследователските организации, работодателите, социалните партньори и други заинтересовани страни в съвместното определяне на нуждите от преквалификация и повишаване на квалификацията за екологичния преход, включително публично-частно сътрудничество;
4. подкрепа и насърчаване на доставчиците на първоначално и продължаващо ПОО, висшите училища и организациите за учене за възрастни при разработването и предоставянето на възможности за учене за екологичния преход, включително възможности за учене в областта на STEAM;
5. подкрепа за учителите, обучителите, персонала, специалистите по професионално ориентиране и ръководителите при придобиването и актуализирането на знанията, уменията и компетентностите, необходими, за да се допринесе за екологичния преход и устойчивото развитие, чрез насърчаване на първоначалното обучение и продължаващото професионално развитие;

⁶ В съответствие с Препоръката на Съвета от 16 юни 2022 г. относно ученето, насочено към екологичния преход и устойчивото развитие, и Препоръката на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот (ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1).

6. насърчаване и подпомагане на отделните лица да участват във възможности за учене, повишаване на квалификацията или преквалификация в рамките на формалното и на неформалното образование, както и в мобилността за екологичния преход;
7. използване на наличните инструменти и програми за финансиране на ЕС и на държавите членки, например „Еразъм+“ и ЕСФ+, в подкрепа на уменията и компетентностите за екологичния преход, включително споделянето на добри практики и дейности за партньорско обучение.

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА, при надлежно отчитане на субсидиарността и националните обстоятелства, да вземе предвид настоящите заключения при извършването на следните дейности:

1. насърчаване на взаимното обучение и споделяне на добри практики в областта на уменията и компетентностите за екологичния преход между държавите членки, социалните партньори, доставчиците на образование и обучение, научноизследователските организации, промишлеността и други съответни заинтересовани страни;
2. подпомагане на транснационалното сътрудничество и споделяне на добри практики, свързани с уменията и компетентностите за екологичния преход, включително чрез обмен на студенти и персонал по линия на „Еразъм+“ и сътрудничество между институциите за образование и обучение, като например в алиансите на европейски университети и центровете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение;
3. ангажиране на доставчиците на образование и обучение, промишлените екосистеми, социалните партньори и всички съответни заинтересовани страни, включително на регионално и местно равнище, чрез Пакта за умения, в съвместното определяне на нуждите от преквалификация и повишаване на квалификацията за екологичния преход;
4. доразвиване на доказателствената база за уменията и компетентностите за екологичния преход чрез работа с Европейския център за развитие на професионалното обучение (Cedefop) и други съответни организации, без да се създават нови задължения за докладване или допълнителна тежест за държавите членки;

5. продължаване на усилията, заедно с Постоянната група по показателите и критериите, за разработване на евентуални показатели или цели на равнище ЕС в областта на устойчивостта, включително екологизиране на системите за образование и обучение;
 6. допълнително популяризиране на съществуващите инструменти и програми на ЕС в подкрепа на уменията и компетентностите за екологичния преход, в тясно сътрудничество с държавите членки;
 7. осъществяване и изготвяне на инициативи, насочени към повишаване на конкурентоспособността и бъдещата готовност на Европа и оказване на подкрепа на държавите членки за постигане на успешен екологичен преход във и чрез образованието и обучението.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

Политически контекст

1. Препоръка на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот, ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1.
2. Препоръка на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост (ОВ С 417, 2.12.2020 г., стр. 1).
3. Резолюция на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021 – 2030 г.), ОВ С 66, 26.2.2021 г., стр. 1.
4. Резолюция на Съвета относно нова европейска програма за учене за възрастни за периода 2021 – 2030 г., ОВ С 504, 14.12.2021 г., стр. 9.
5. Препоръка на Съвета от 5 април 2022 г. относно изграждане на мостове за ефективно европейско сътрудничество в областта на висшето образование, ОВ С 160, 13.4.2022 г., стр. 1.
6. Заключение на Съвета относно Европейска стратегия за засилване на ролята на висшите учебни заведения за бъдещето на Европа, ОВ С 167, 21.4.2022 г., стр. 9.
7. Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно гарантирането на справедлив преход към неутралност по отношение на климата, ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 35.
8. Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно европейски подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост, ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 10.
9. Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно индивидуални сметки за обучение, ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 26.
10. Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно ученето, насочено към екологичния преход и устойчивото развитие, ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 1.